

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Secunda regula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

promissio jurata liberalis obstat receptioni status Religiosi si enim liberaliter juraret de ducturum foeminam in eius gratiam, vel famulaturum alicui toto vitæ tempore, vel quid aliud simile, etiam his acceptantibus ad hoc potest ingredi Religionem, & non obligari juramentum servare. Ratio quoad promissionem matrimonii est, quia in jure c. ex publico, de conversione conjugatorum, est, & passim Doct. conceditur sponsum etiam de præfati ante consummationem posse intra duas menses Religionem ingredi. Si ergo ipsum matrimonium initum non obstat voluntati ingredi in Religionem, multo magis non obstat juramentum de matrimonio incundo, quod non obstat etiam propter perfectionem status religiosi (ut deducitur ex jure Canonico) sive in matrimonio in illud binetere, sive in promissione etiam jurata involuitur illa conditio, ibid. nisi Religio matrimonij, involuitur magis placeat. Ratio autem quoad promissionem status magis placet. Ratio autem quoad promissionem juratam aliarum rerum, est, quia si talis conditio involuitur in ipso matrimonio incundo, vel per illud binetere etiam in initio ante consummationem, multo magis involuitur in cæteris promissionibus, quæ sunt vincula minus fortia, quam matrimonium.

15. Consulto dictum est (liberaliter) nam accedat alia obligatio iustitiae, v. g. damni dati injuriæ, &c. dicitur si ratio, nec poterit Religionem ingredi, qui ratione horum juravit, v. g. quis in matrimonio foemina, quam prostituit, jurat famulaturum toto tempore vitæ is, quam pecuniam accepit, &c. hi sanè Religionem ingredi non possunt, tenente parte, quia tunc promissio jurata non est liberalis, sed onerosa, cujus executio ex iustitia debetur.

16. Quid, si quis alicui cum juramento promissit, vel matrimonium, vel dictum perpetuum famulatum, vel vitam in seculo celibem, vel quid simile liberaliter, potestne Ordines sacros suscipere? Respondet Sanchez, promittentem cum juramento matrimonium, non posse promittentem verò famulatum, vitam celibem, vel aliud quid, posse. Ratio est, inquit, quia alia promissiones non sunt tanti momenti, ut ordinibus suscipientis obstat debeant; at promissio matrimonij potens est, fortis, nec nisi à Religionis vero & proprio ingressu vincit debet, non verò ab ordine sacro, qui licet affinis statui Religioso sit propter votum Castitatis solemne, Religiosus tamen status propriè non est. Qui ergo jurat ali- quid modo dicto impeditivum Ordinis sacri præter matrimonium, involvit conditionem; Nisi ipsum Ordinem sacrum, statum nempe Religionis similem, elegero; at qui jurat aliud impeditivum vitæ seculis, vel servitij No- scimur, &c. non involvit dictam conditionem. Nisi vitam celibem, vel dictum servitium, elegero; quia non sunt status affines, seu similes Religioni, cui Religioni, & propter congruentiam statui, qui Religione est similis, facta est dumtaxat à jure dicta concessio.

§. IV. Qua ratione interpretandum juramentum in ordine ad inducendam obligationem.

Tribus regulis id perspicuè definita, quæ etiam sua proportionem sunt applicandæ ad votorum obligationem de qua infra.

Prima Regula.

1. Si de intentione jurantis constat, non est opus interpretatione, sedis, interpretari debet juramentum, ut servata proprietate verborum, quantum minor potest, obligatio inducatur, quia semper præsumitur jurans minus voluisse suæ libertati nocere. Ita Abbas, Sylvest. Scat. apud Cast. r. 3. tr. 14. disp. 1. de jur. p. 14. lege item Laym. lib. 4. tract. 4. c. 3. n. 4.

2. Hinc jurans Religionem ingredi quamlibet etiam minus strictam ingredi potest. Promittens alicui servire potest per paucos dies. Promittens elemosynam, potest elargiri quamcumque. Promittens servare statuta, v. g. col-

legij, potest non observare, quæ postea eduntur. Quid si ex circumstantiis, vel modo communi loquendi, certus sit jurans se promississe Religionem strictiorem, servitium longo tempore, largam elemosynam, observantiam statutorum edendorum, (ut affollet esse in statutis, quæ de novo juxta proprium institutum feruntur in Religionibus) juramentum debere observari ex se patet.

Secunda Regula.

3. Juramentum restringendum est juxta naturam actus, super quem cadit, Sic Laym. Castro Pal. aliique cit. quia: Accessorium sequitur naturam principalis, Reg. Juris 2. in 6. nec jurans præsumitur alio modo se obligare voluisse. Quare omnes restrictiones, vel conditiones, quas de jure, vel consuetudine habet promissio, omnes habet juramentum illi adhaerens. Habet autem communiter quatuor, quæ generales conditiones promissionis appellantur. Prima: Si potero (ad impossibile enim nemo tenetur (vel si licet potero. Secunda: si superior legitime non contradicat. Tertia, si res non fuerint notabiliter mutata. Quarta, si promissio fuerit acceptata, vel si non fuerit remissa a parte.

4. Hinc, si jurum tibi aliquid, aliudque tu mihi: te fidem frangente, ad nihil ego obligor. Si jurem tibi quidpiam donare, te ingrato existente, ad nihil item reneor. Si jurem solvere tuum debitum fidejубendo, & non instar principalis, si prius tu non excutiaris, nihil ego debeo. Si Clericus juravit residentiam, potest non residere in casibus à jure concessis. Si quis juravit statuta Collegij, Civitatis, Universitatis, potest non servare ea, quæ legitima consuetudine sunt abrogata: & ratio horum, & similibus est ex Less. lib. 2. cap. 42. num. 22. quia promissiones involunt has tacitas conditiones, si alter fidem servet, si gratus existat, si sit solvendo, si à jure, vel legitima consuetudine aliter non fuerit dispositum, &c. ergo & easdem involvet juramentum.

5. Ex illa tertia conditione, si res non sint notabiliter mutata, multa speciatim inferuntur. Hinc enim, qui juravit ducturum sponsum, certè si illa fornicetur, si in lepram, si in morbum incurabilem, si in pauperatatem notabilem incidat, imò si inventiatur non habere dotem competentem, non obligabitur illam ducere. Si quis, facta pace, juravit se non nociturum inimico, si is dat novam inimicitiam causam, juramento deinceps jurans liberabitur, juravit quis se donaturum cuidam mille, si qui sic promissit, in pauperatatem deveniat, potest non donare. Si quis juravit se non dissolutum contractum societatis, potest, si socius rixosus, vel notabiliter molestus evadat, dissolvere. Si quis in universitate Licèciatus juravit se non assumpturum doctoratum in alia, si in hac alia iterum liceatur, potest in eadem doctoratus lauream accipere. Hæc autem & similia ideo sic se habent, quia rebus notabiliter mutatis, sicut nõ obligat promissio, ita nec juramentum. Nam propterea, qui juravit usuram reddere, vel latroni pecuniam dare, quamvis, si prævidit omnes difficultates in solutionem futuras, obligatur ad solvendum saltem momentanea solutione, vel ad petendam relaxationem juramenti à Superiore, tamen si eas non prævidit, & quando est solutus, pati cogitur grave detrimentum accipiendo ad interese, vel sua bona vendendo, non tenetur solvere, nec relaxationem indiget, quia facta est mutatio notabilis, &c. propterea item jurans non loqui cum hoc quia fuit causa tibi, v. g. fornicandi, si mutentur ejus mores, ac probus efficiatur, non teneris illum vitare, quia permutatio notabilis facta est. Imò etiam si sit occasio alterius peccati, illud ex vi juramenti non teneris evitare; sicut etiam jurans non fornicari cum hac, non tenetur ex vi juramenti ad evitandam societatem; in committendo alio peccato, v. g. murmurationis, cum eadem, ita jurans vitare occasionem fornicationis, non tenetur, quantum est ex Religione juramenti, ab aliis occasionibus abstinerere.

6. In dubio an mutatio superveniens sit tanta, ut iuramentum non obliget, iudicatum obligare, quia possidet iuramentum: poterit nihilominus peti relaxationis, ipso dubio causam relaxationis concedente. Ita Suar. lib. 2. de iuram. c. 3. §. n. 10. Fag. lib. 2. in Dec. prac. 2. c. 19. n. 17.

Tertia Regula.

7. Iuramentum numquam censetur factum in præjudicium tertij, cap. venientes, cum contingat, de iure iurando, cap. 2. eod. in alibi, quia sic esset illicitum.

8. Hinc, qui iuravit secretum servare alicui; si ex secreto penderet alicui malum poterit illud revelare ei, cui prodesse, non obesse potest qui iuravit se de tali loco non abscissurum, si à Superiore serio jubeatur discedere potest, imò debet obedire, secus fiet ei eadem superiori præjudicium. Qui iuravit solvere centum Petro posteriori, potest, debetque solutionem dare anteriori, si alia centum non suppetant. Qui iuravit longam instituire peregrinationem, potest, ac debet ab ea desistere, si Dominus, in cujus forte potestate est, abnuat. Atque hæc, & similia, ideo sic se habent, quia illicitum est nocere proximo, vel alicui præjudicium ferre.

§. V. Expenduntur aliqua iuramenta promissoria.

1. EX doctrina hæctenus in superioribus sparsim allata, solvi possunt plures non contemnendæ difficultates circa aliqua iuramenta particularia; quæ ad majorem claritatem sunt hic sigillatim proponendæ.

Iuramentum sine consensu.

Quando tu consensum ex quacunque causa non præbuit, (sed dissentiendo interne, solum, v.g. docetis promissisti, vel iurasti) etiam si peccatum tibi non fore servare iuramentum, tamen non teneris servare ex vi Religionis, nec obligaris petere relaxationem, sed gerere te poteris, perinde ac si nihil iurasses, nec promississes, Sic Oñate tom. 1. de contractibus, tract. 2. disp. 3. sect. 1. §. n. 234. Ratio est, quia nunc, cum non attulerit ullus animi consensus, ne meticolosus quidem, nulla obligatio contractus oriri potest.

Hinc vides discrimen, cur consensus meticolosus iuratus obliget saltem momentaneam solutionem, ut mox n. 6. dicam, hic verò consensus fictus ad nullam discriminationem autem est, quia hic nullus adest consensus, cum tamen ibi, quamvis meticolosus, adest. Si quando tamen per ejusmodi fictionem injustè proximum deceptisti, te obligat ad illius damna nimis sepe diximus.

Iuramentum de actu irritato per legem.

2. Quando jus non solum irritat contractum, seu actum, sed etiam iuramentum, sive irritando ipsum actum sive prohibendo, ne ei contractui iuramentum apponatur, non obligat iuramentum. Sic de Lugo l. 2. de just. disp. 22. sect. 8. num. 596. Oñate t. 2. de contractibus, tract. 4. disp. 17. sect. 2. n. 66. Basil. Pont. de mar. lib. 12. cap. 8. n. 37. Ratio est, quia tunc Ecclesia veluti antecederet per se bonam communitatis sive irritavit, sive relaxavit illud iuramentum: Sic Tridentinum sess. 23. cap. 16. de Regul. irritavit renuntiationem etiam juratam Novitij, nisi certis conditionibus assignatis: sic etiam matrimonium gravi, injustoque metu celebratum, etiam accedente iuramento, invalidum est ex cap. 2. de eo qui duxit; idem in professione solemnari, & in quibuscunque votis ex metu, modo explicato supra lib. 1. c. 2. n. 8.

3. Solum posset esse controversia, an sicuti certum est, id posse facere Ecclesiam, cujus est potestas iuramenta relaxandi, etiam antecederet, quam emittantur; ita possint Principes alio modo, sive remittendo obligationem, sive reddendo materiam ineptam iuramento, sive constituendo iurantem incapacem, &c. Et quidem posse docent nobiles Doctores, Sanch. lib. 3. in Dec. c. 22. n. 10. de

Lugo l. c. n. 243. Basil. Pont. l. c. n. 38. Castr. t. 3. ar. 3. disp. 2. de iur. p. 4. n. 6. ad quod nobis satis sit inquisisse.

Iuramentum ex parte actus illicitum.

4. Si actus ipse iurandi sit illicitus ratione alicujus circumstantiæ, ut si, v. g. iuramentum de donando equum amico, cum magna ira, cum blasphemia, contra præceptum Superioris, contra votum, quod quis fortasse emisit de non jurando, &c. obligabitur ad sui executionem?

Respondeo cum Suar. t. 2. de Relig. 2. de Iur. c. 24. n. 2. & 3. obligare, quia, licet iuramentum comitetur aliquod ex illis capitibus prædictis, tamen ipsa materia, circa quam verisatum iuramentum, nempe ipsa donatio equi, non est illicita, ut supponimus, & actus ipse iuramenti ex committitur ita quoad substantiam non vitatur.

5. Quod si præceptum, v. g. Superioris non solum fuerit de non jurando, sed etiam de non donando ex vi iuramenti, & supponatur tale præceptum validum esse, & legitimum, certe tunc ipsa materia iuramenti erit illicita, quia contra prohibitionem, atque adeò non aderit obligatio illam exequendi. Idem dic, si ex ira promittatur, puniti in vindictam aliqui, v. g. filius à patre, servus à Domino, &c. tunc enim cum illa punitio, quæ est materia iuramenti sit mala, sive venialis, observanda, ex dictis §. 3. non est.

Iuramentum illicitum ex parte ejus, qui illud per metum gravem, vel vim, vel injuriam extorquet.

6. Extorquet à te latro iuramentum, ut promittas ei dare pecuniam; Idem facit per injuriam ultrarius, ut promittas ei solvere usuras ex mutuo, obligat sine promissis? Respondeo te obligari. Ita S. Thom. Molin. Sanch. Bon. aliique apud Castr. t. 3. disp. 2. de iur. p. 4. n. 3. Laym. lib. 4. tr. 3. c. 7. n. 7. Ratio est, quia, licet illi peccent accipiendo, & ad restituendum accepta teneantur; tu tamen potes sine peccato dare. Adverte tamen id à te fieri momentanea solutione posse, ad servandam Deo, & iuramento reverentiam, sed statim poteris etiam (si opus fuerit) Officio judicis implorato, repetere; cujus rei ratio redditur infra §. 6. n. 2. Poteris, item, si libuerit, à Superiore petere iuramenti relaxationem, & nihil dare, ipsa enim injuria sufficientem affert Superiorem causam dispensandi. Quas disparitates huc facientes vide infra, n. 21. & n. 44.

Iuramentum contra aliud iuramentum, vel votum.

7. Si iuramentum sit de se, seu materia opposita rei per aliud iuramentum, vel votum promissa, obligabitur? v. g. iuravi, vel voti castitatem, deinde promitto, cum iuramento ducturum hanc puellam, obligor- illam ducere?

Respondeo te non obligari. Ita Suar. tom. 2. de Relig. tract. de iur. lib. 2. c. 19. num. 10. Oñate t. 1. 1. disp. 40. sect. 3. n. 119. aliis relatis, contra Gomez. Ratio est, quia, hic non solum adest peccatum in ipso actu iurandi, sed etiam adest materia jam reddita mala ex vita antecedentis iuramenti, vel voti. Similiter enim, si promissisti sponsalia, iam sine iuramento huic feceris; non valet iuramentum de ducenda alia, ex Sanch. lib. 1. de mar. disp. 50. quia propter priora sponsalia, reddita sunt nulla hæc posteriora, atque adeò non sunt apta ad recipiendam obligationem novi iuramenti.

8. Audi causam: iuravit petrus se ducturum Bertam, deinde iuravit se ducturum Catharinam. Post hæc Berta remisit voluntarie sponsonem sibi factam à Petro, obligabiturne Petrus ducere Catharinam? Atque idem posset queri, si ex quocunque alio capite prius iuramentum incipiat vim non habere.

Respondi non obligari. Ita Sanch. lib. 1. de mar. disp. 50. num. 4. Suar. l. c. n. 19. Castro Pal. t. 3. disp. 2. p. 8. §. 6. fin. Ratio fuit, quia: Quod initio invalidum est, tractu temporis non convalescit. Reg. Non firmatur, de reg. iur. in 6. Cum